

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА
вступного іспиту в аспірантуру
для здобуття ступеня доктора філософії
третього освітньо-наукового рівня вищої освіти

зі спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
галузь знань 28 "Публічне управління та адміністрування"

Львів - 2024

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

І.ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Програму вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» розроблено в обсязі освітньої програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування та із дотриманням вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. № 261 із змінами.

Вступний іспит зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» складається усно за білетами, які розроблені на основі програми для вступників до аспірантури. Кожен білет містить по три питання. Метою програми вступного іспиту є оцінювання рівня знань та виявлення компетентностей (вмінь, навичок), якими володіє кандидат на вступ до аспірантури для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування».

Основні завдання програми:

- оцінювання теоретико-методологічної підготовки вступника з дисциплін на рівні магістерської програми;
- оцінювання вмінь вступника використовувати теоретичні знання для вирішення актуальних завдань публічного управління та адміністрування;
- оцінювання вміння встановлювати взаємозв'язки між теорією і практикою в сучасній системі публічного управління та адміністрування.

Вступники до аспірантури мають продемонструвати такі

знання:

- теоретичних та прикладних засад публічного управління і технологій прийняття управлінських рішень;
- сучасних підходів до публічного управління та адміністрування;
- основних засад національної безпеки в межах своєї професійної компетенції.

вміння:

- збирати та систематизувати достовірну та актуальну інформацію для цілей прийняття ефективних управлінських рішень, застосовувати сучасні методи контролю фінансово-господарської діяльності, а також обирати і використовувати критерії оцінювання результативності діяльності організації на різних рівнях управління;

- використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування;

- визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії;

- використовувати нормативно-правові акти, що регулюють сферу публічного управління та адміністрування;;

- здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур;

- застосовувати сучасні моделі управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських і загально-організаційних структур;.

навички:

- застосовувати наукові методи досліджень та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

- уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

- уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

Критерії оцінювання знань вступників

Відповідь, яка оцінюється на відмінно, має відповідати таким вимогам:

– повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;

– повний перелік необхідних для розкриття змісту питання управлінських категорій та законів;

– виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні теоретичного матеріалу;

– уміння користуватися методами наукового аналізу управлінських явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення;

– демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на питання;

– знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;

– засвоєння теоретичних питань відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь, яка оцінюється на добре, має відповідати таким вимогам:

– згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано хоча б одна із цих вимог (якщо вона явно потрібна для вичерпного розкриття питання);

– або: в цілому правильно розкритий за зазначеними вимогами зміст відповіді, але допущені значні помилки під час:

а) використання цифрового матеріалу;

б) посилення на конкретні події, історичні періоди та дати;

в) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що порушує логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь, яка оцінюється на задовільно, має відповідати таким вимогам:

– згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно допущені дві серйозні помилки, які визначені в критерії оцінки питання в 5 балів;

– зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними за відсутності у відповіді доказів і раціональних аргументів на їх користь.

Відповідь оцінюється на незадовільно за таких обставин:

– згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три чи більше вимог (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно допущені дві чи більше значних помилок, які визначені в критерії оцінки питання в 5 балів;

– зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними в разі відсутності у відповіді вступника доказів і раціональних аргументів на їх користь; – характер відповіді дає підстави стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді або давши відповідь не на поставлене в білеті питання.

Виконання екзаменаційного завдання має бути виключно самостійного характеру. Загальна підсумкова оцінка за екзамен дорівнює середній кількості балів, отриманих за відповіді на три запитання. Оцінювання знань вступників, що складають іспит, здійснюється за 100-бальною шкалою. Бали переводяться в 4-бальну (національну) шкалу в такому порядку:

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
90-100	5 “відмінно”
75-89	4 “добре”
50-74	3 “задовільно”

II. ТЕМИ. ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Публічне управління – системне суспільне явище

Поняття та види публічного управління. Модель публічного управління. Методологічна основа теорії публічного управління. Парламентаризм як суспільно-політичне явище.

Публічне управління та людина. Держава, її права і обов’язки щодо особи. Права, свободи й обов’язки людини і громадянина у сфері державного управління. Взаємодія громадянина й органів управління. Обов’язки органів управління щодо громадян. Публічне управління і колектив (команда). Публічне управління і суспільство. Місце і роль сучасних інститутів публічного управління та владно-політичних процесів у демократичних суспільствах. Специфіка публічного управління. Публічне управління як спеціальна наукова теорія.

Тема 2. Основні теорії і особливості управління як системного явища

Характеристика систем управління, прості і складні системи. Особливості управління в складній системі.

Об’єкт і суб’єкт управління як елементи системи. Прямі і зворотні зв’язки в системі управління. Закриті і відкриті системи. Взаємодія системи управління з навколишнім середовищем, забезпечення цілісності, стійкості і динамізму системи управління.

Школа наукового управління і її сучасні представники (Ф.Тейлор, Ф. і Л.Гілберт, Г.Емерсон, Г.Форд, Г.Гант). Класична школа управління (А.Файоль, Л.Урвік, Д.Муні). Школа людських відносин та її розвиток (Е.Мейо, Г.Мюнстенберг, М.Фолетт, Р.Лайкерт, А.Маслоу). Школа поведінкових наук (Д.Макгрегор, Ф. Герцберг, Дж.Д’юї). Школа соціальних систем (Ч.Барнард, Ф.Селзнік, Г.Саймон). Концепція соціального ринкового господарства Л.Ерхарда. «Шведська модель соціалізму» Г.Мюрдаля. Особливості сучасних підходів до вивчення публічного управління у США і європейських країнах. Японські школи управління. Сучасні концепції, теорій парламентаризму та парламентської діяльності. Сутність елітарної демократії (демократичного елітизму).

Тема 3. Основні теорії управління суспільством і державою

Цінності та цілі суспільства і держави. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей і відносин. Цінності та цілі європейського адміністративного простору. Формування «дерева» цілей публічного управління. Юридичне забезпечення цілей публічного управління.

Джерела ідей управління суспільством і країною. Теорії управління суспільством і країною. Концепція раціонального вибору та «новий менеджеризм». Публічне управління в контексті неокласичної теорії.

Традиційна (веберівська) модель і модель «good governance». Концепт моделі «New Public Management» (NPM). NPM: сутність і ефективність застосування в країнах ЄС. Інструментальні концепції публічного адміністрування. Електронне врядування.

Концепція лідерства. Концепт розвитку організаційної культури публічного управління. Сутність та характеристики інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство і відкритість влади. Основні складові побудови інформаційного суспільства: зарубіжний і вітчизняний досвід. Побудова інформаційного суспільства у Європі: основні етапи та сучасний стан.

Концепція екологічного управління, концепція Сталого розвитку, Концепція демократизації.

Інформаційна політика України. Сучасні інформаційні війни. Правове регулювання інформаційної сфери в Україні. Асиметрія інформації і проблема невизначеності в публічному управлінні.

Тема 4. Система органів державної влади в Україні

Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні. Поняття публічної адміністрації. Поняття і види суб'єктів (суб'єкти адміністративного права і суб'єкти адміністративних правовідносин) публічної адміністрації.

Президент України: повноваження щодо виконавчої гілки влади. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби, що створюються Президентом України для здійснення своїх повноважень. Адміністративно-правовий статус Офісу Президента України.

Інститут представників Президента України. Адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. Поняття і види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Класифікація органів виконавчої влади за масштабом діяльності. Вищі, центральні, місцеві органи виконавчої влади, характеристика їх адміністративно-правового статусу. Кабінет Міністрів України. Міністерства, державні агентства, інспекції, служби та центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Реформування організаційної структури державного управління в Україні.

Тема 5. Публічна служба в Україні

Публічна служба та публічні службовці. Види публічної служби. Принципи публічної служби. Види та категорії посад в органах публічної влади. Управління публічною службою. Державна політика у сфері державної служби

та служби в органах місцевого самоврядування. Організація управління державною службою та службою в органах місцевого самоврядування. Вступ на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування. Умови вступу на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування. Відбір кандидатів та порядок проведення конкурсу на посади державної служби, служби в органах місцевого самоврядування та інших видів публічної служби. Порядок призначення посадовців різних категорій публічної служби. Основи правового статусу посадовців різних категорій публічної служби. Обов'язки, права, обмеження, пов'язані зі статусом посадовців різних категорій публічної служби. Етика публічної служби.

Відповідальність публічних службовців. Адміністративна відповідальність публічних службовців. Кримінальна відповідальність публічних службовців. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців. Матеріальна відповідальність публічних службовців. Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності. Засоби правового захисту публічних службовців. Припинення публічної служби. Підстави припинення публічної служби. Позбавлення (втрата) статусу публічного службовця. Звільнення зі служби за власним бажанням. Відставка публічного службовця. Звільнення за рішенням органу (адміністрації).

Тема 6. Регіональне публічне управління та місцеве самоврядування.

Регіональні системи та стратегії регіонального розвитку. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи. Регіональне публічне управління. Багаторівневе управління територіями. Механізми державного регулювання економічного й соціального розвитку регіону. Форми і методи прогнозування регіонального розвитку. Програмно-цільовий підхід до вирішення проблем розвитку регіонів. Система планування розвитку територій. Регіональна публічна влада і місцеве самоврядування. Основні моделі організації публічної влади на місцях. Місцеве самоврядування як форма децентралізації влади та гарантія демократичного політичного режиму.

Основні теорії та моделі місцевого самоврядування. Англосаксонська і континентальна системи місцевого самоврядування та їх особливості. Загальні засади організації місцевого самоврядування.

Територіальні громади як первинні суб'єкти місцевого самоврядування. Органи і посадові особи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування. Фінансова основа місцевого самоврядування. Сфери управління, повноваження та компетенції місцевого самоврядування. Правові засади та організація муніципального урядування в країнах ЄС. Місцеве самоврядування в контексті децентралізації влади та управління. Проблема співвідношення унітарності державного устрою та розвитку самоврядування. Адміністративно-територіальна реформа. Об'єднання громад.

Тема 7. Правові засади публічного управління та адміністрування

Конституційна і політична реформи; їх правове забезпечення. Правове регулювання публічно-управлінських явищ. Предмет правового регулювання публічного управління та адміністрування. Правовий статус органу публічної посади. Метод, суб'єкти і способи правового регулювання. Форми правового регулювання і вимоги до них. Структура й організація процесу правового регулювання публічного управління. Поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ. Предмет правового регулювання публічного управління. Метод правового регулювання. Суб'єкти і способи правового регулювання. Форми правового регулювання і вимоги до них. Законність як метод, режим і принцип публічного управління. Функції Верховної Ради України, Президента України і Кабінету Міністрів України у формуванні та здійсненні публічного управління.

Обласні та районні державні адміністрації, їх статус та повноваження. Структура місцевих державних адміністрацій (МДА) та порядок їх формування. Апарат МДА. Внутрішньоорганізаційна діяльність МДА. Акти МДА (види, процедури прийняття). Відповідальність МДА. Військово-цивільні адміністрації. Військові адміністрації. Сфери повноважень адміністрацій різного статусу.

Глава держави у системі публічного управління: поняття, місце, роль і повноваження в управлінні суспільством і державою. Моделі влади глави держави та особливості статусу глави держави від форми правління. Інститут глави держави. Конституційний статус, порядок виборів та вступу у посаду. Компетенції та акти глави держави. Повноваження та функції глави держави в парламентських і парламентсько-президентських республіках країн ЄС. Повноваження та діяльність Президента України. Відповідальність Президента України. Сутність «етичного фільтру» у взаємодії Президента України з громадянами держави. «Етичний фільтр» взаємодії Президента України із суб'єктами публічного управління, інститутами громадянського суспільства, громадянами.

Тема 8. Форми публічного адміністрування

Поняття і види форм публічного адміністрування. Вимоги до використання форм публічного адміністрування. Встановлення норм права (видання нормативних актів управління, адміністративна правотворчість).

Застосування норм права (видання ненормативних актів управління, видання індивідуальних актів управління, видання актів застосування норм права, адміністративне розпорядництво). Укладання адміністративних договорів. Поняття актів публічного адміністрування. Властивості правових актів публічного адміністрування. Призначення правових актів публічного адміністрування. Нормативні акти та їх ознаки. Вимоги до правових актів публічного адміністрування. Державна реєстрація нормативно-правових актів.

Тема 9. Управління національними інтересами та національною безпекою держави

Національні інтереси, їх класифікація. Механізм реалізації національних інтересів та його складові. Територіальна експансія, окупація та гуманітарна інтервенція. Принципи забезпечення національної безпеки.

Основні напрями управління національною безпекою держави. Загальна характеристика національної безпеки як об'єкта публічного адміністрування. Нормативно-правове регулювання сфери національної безпеки. Суб'єкти публічного адміністрування сфери національної безпеки. Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України як суб'єкти публічного адміністрування сфери національної безпеки. Рада національної безпеки і оборони України та Служба безпеки України як суб'єкт загальної компетенції у сфері національної безпеки.

Адміністративна відповідальність за проступки у сфері юстиції, оборони і безпеки України. Закон України «Про основи національної безпеки України» та Стратегія національної безпеки України. Военна доктрина держави.

Тема 10. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень

Управлінське рішення як наукова категорія. Технологія та організація процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Поняття процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Етапи процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Фактори, обмеження і критерії, що визначають технологію розробки та прийняття управлінських рішень. Рівні і принципи прийняття управлінських рішень. Розробка алгоритму процесу прийняття рішення. Організація процесу розробки та прийняття рішення.

Реалізація та контроль виконання управлінських рішень. Організаційні методи і процедури виконання прийнятих рішень. Умови ефективного функціонування організаційних структур при реалізації рішень. Організація процесів виконання рішень: ресурсне забезпечення на стратегічному та тактичному рівнях. Функції та види контролю. Зміст контролю. Процес здійснення контролю. Інструменти і характеристики ефективного контролю реалізації управлінських рішень. Сутність і види відповідальності керівників за прийняті рішення.

Розробка управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Сутність ризику і невизначеності. Класифікація ризиків. Методи оцінки ступеня ризику. Методи і прийоми розробки та прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності. Методи оптимізації управлінських рішень. Поняття оптимального і раціонального управлінських рішень. Типи завдань прийняття рішень відповідно до типу ситуації: в умовах визначеності, невизначеності, ризику, конфлікту.

Соціально-психологічні аспекти прийняття управлінських рішень. Роль людського фактора в процесі розробки управлінського рішення. Використання влади та впливу при прийнятті управлінських рішень. Індивідуальні якості менеджера і стиль керівництва в процесі прийняття рішення. Управління змінами і конфліктами в процесі розробки та реалізації управлінських рішень.

Особливості прийняття управлінських рішень у різних сферах діяльності підприємств. Вплив сфери діяльності підприємства на процес розробки і прийняття управлінських рішень. Особливості і методи прийняття рішень в сфері стратегічного управління. Особливості і методи прийняття рішень у сфері управління персоналом. Особливості і методи прийняття рішень у сфері фінансового менеджменту. Особливості і методи прийняття рішень в маркетингу. Особливості і методи прийняття рішень в управлінні виробництвом. Автоматизація процесу розробки і прийняття управлінських рішень: передумови та інструменти.

Тема 11. Публічне управління та економіка

Основні напрями формування та розвитку сучасної економічної системи. Основні ознаки ринкової соціально орієнтованої економіки. Визначальні характеристики економічної системи України. Можливості використання механізмів нового публічного менеджменту для розвитку економічних систем.

Сучасні тенденції у взаємовідносинах держави і бізнесу. Антимонопольне законодавство. Механізми взаємодії держави і економіки. Управління політичними ризиками та забезпечення сприятливого інвестиційного клімату. Оцінювання ефективності й результативності державно-управлінської діяльності.

Стратегічні пріоритети публічного управління розвитком національної економіки в контексті європейського вибору. Конкуренція як фактор ринкового прогресу (основні тенденції та проблеми формування конкурентного середовища). Конкурентна політика: цілі, проблеми, можливості, інструменти, механізми. Конкурентна політика та формування економіки інноваційного типу. Законодавче та нормативно-правове забезпечення конкурентного середовища.

Ринок та його структура. Механізм функціонування ринку. Ринкова рівновага. Досконала і недосконала ринкові структури. Дисфункції ринку як підґрунтя необхідності державного інтервенціонізму та регулювання господарських процесів. Основні ситуації неспроможності ринку. Суспільні блага. Рівень життя і бідність. Державна політика перерозподілу доходів: цілі, механізми, інструменти. Концепції справедливості у розподілі благ і доходів. Теорія суспільного вибору як методологія аналізу вироблення колективних рішень. Проблеми, пов'язані з прийняттям ефективних рішень.

Стратегічні напрями розвитку економіки у післявоєнний період.

Тема 12. Державні фінанси і бюджетно-податкова політика

Державні фінанси як сфера управлінської діяльності. Організація та управління фінансовою системою. Інституційні засади управління фінансовою системою України. Розмежування повноважень між центральними органами влади в системі державних фінансів. Бюджетна система України: структура та принципи її побудови. Бюджетний процес в Україні. Цілі та інструменти бюджетної політики.

Функції і роль державного бюджету в забезпеченні потреб економічного і соціального розвитку суспільства. Бюджет як інструмент державного регулювання економіки. Дискреційна і недискреційна бюджетно-податкова політика.

Державні надходження і система оподаткування. Податки як економічна база та інструмент державного регулювання економічних процесів. Принципи формування та основні елементи податкової системи. Класифікація податків. Податкова політика держави та механізми її реалізації. Податкове навантаження в Україні та проблема ухиляння від сплати податків. Загальна характеристика державних видатків. Методи та форми фінансування економічної діяльності.

Розвиток державно-приватного партнерства. Державні інвестиції. Критерії ефективності використання бюджетних коштів. Проблеми збалансування бюджету. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. Причини та макроекономічні наслідки державного боргу. Боргова безпека держави та її показники. Механізм управління державним боргом. Боргова політика України.

Тема 13. Розвиток електронного урядування. Електронні послуги.

Електронне урядування: поняття, сутність, актуальність, мотивація запровадження та функціонування. Основні принципи, пріоритети та напрями розвитку електронного урядування. Основні етапи розвитку електронного урядування. Мобільне урядування, цифрове урядування, розумне урядування: сучасні тенденції та виклики.

Центральні органи влади в електронному урядуванні. Структурні та функціональні особливості органів державної влади в умовах електронного урядування. Зарубіжний досвід впровадження електронного урядування. Звіти ООН з розвитку електронного урядування. Індекс розвитку електронного урядування та його складові. Кращі практики впровадження електронного урядування.

Поняття, основні характеристики та класифікація електронних державних послуг. Характеристики державних електронних послуг. Фази реалізації електронних державних послуг. Планування впровадження електронних державних послуг на різних рівнях державного управління. Нормативноправові засади надання адміністративних послуг.

Сутність електронної демократії. Електронна участь громадян у процесі прийняття управлінських рішень. Інструменти електронної демократії. Електронні звернення. Електронні петиції. Електронне голосування.

Е-консультації щодо політики та законодавства. Електронний парламент в Україні та світі.

Тема 14. Публічне управління в умовах європейської інтеграції. Міжнародне публічне управління.

Євроінтеграційна політика України: зміст, функціональні особливості, якісні ознаки. Розвиток системи управління виборчим процесом в Україні на засадах позитивного досвіду держав-учасниць ЄС. Право ЄС і національне право. Розподіл повноважень між ЄС та державами-членами. Принципи права ЄС стосовно національного права. Верховенство права ЄС. Субсидіарність та пропорційність. Обґрунтованість повноважень ЄС договірними положеннями. Пряма дія права ЄС. Пряме застосування права ЄС. Загальна характеристика інституцій ЄС. Суміщення функцій. Поліцентричність структури. Поділ влад. Економічна інтеграція. Правова основа внутрішнього ринку ЄС.

Договори заснування та інші правові акти про внутрішній ринок.

Міжнародне публічне управління. Політичні системи і стратегії багаторівневого управління міжнародним співтовариством. Соціально-гуманітарний та економічний прогрес як об'єкт управління. Забезпечення національної безпеки. Міжнародні організації як суб'єкти управління. Європейський проектний менеджмент та його принципи сприяння розвитку ОЕСР. Мережеве глобальне управління: технології публічної мобілізації та електоральний менеджмент. Україна в системі інтеграційно-дезінтеграційних дуалізмів сучасного світу.

Тема 15. Результативність, ефективність і відповідальність у публічному управлінні: світовий досвід

Результативність і ефективність. Вимір продуктивності та ефективності. Фактори підвищення результативності та ефективності публічного управління. Результативність і ефективність системи управління та суб'єкта управління. Оцінювання результативності та ефективності управління: суб'єкти, методи.

Засади протидії проявам корупції в системі публічного управління. Політична корупція: сутність, форми, механізми протидії та запобігання.

Правопорушення та відповідальність. Відповідальність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного управління. Особистість як суб'єкт та об'єкт владних повноважень. Особистість та політико-владна діяльність. Відповідальність у політико-владній діяльності. Інститут відповідальності народних депутатів. Відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не перебувають на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного управління. Політична відповідальність у країнах ЄС.

Роль політичної та державно-управлінської еліти в реалізації стратегічних реформ. Сучасні практики реалізації політичного та державно-управлінського лідерства.

Відповідальність за воєнні злочини у міжнародному праві.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ОСНОВНОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ

1. Сутність поняття та види публічного управління.
2. Держава, її права і обов'язки щодо особи. Ваємовідповідальність людини та держави.
3. Специфіка публічного управління. Публічне управління як теорія і практика.
4. Основні зарубіжні наукові школи управління та їх представники.
5. Цінності та цілі суспільства і держави.
6. Громадянське суспільство та його сутність. Інституції громадянського суспільства.
7. Традиційна модель управління і модель “good governance”.
8. Модель “New Public Management” (NPM): сутність та ефективність застосування в країнах ЄС.
9. Інструменти публічного управління та публічної політики.
10. Засади формування публічної політики.
11. Проаналізуйте види форм публічного адміністрування.
12. Розкрийте правові і не правові форми публічного адміністрування.
13. Визначте повноваження Президента України щодо виконавчої гілки влади.
14. Охарактеризуйте консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби, що створюються Президентом України для здійснення своїх повноважень.
15. Поняття і види органів виконавчої влади.
16. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції.
17. Розкрийте сутність публічної служби та зазначте її види.
18. Вкажіть види та категорії посад в органах публічної влади.
19. Проаналізуйте державну політику у сфері публічної служби.
20. Вкажіть умови вступу на публічну службу (за різними видами публічної служби) та проаналізуйте відбір кандидатів на публічну службу.
21. Розкрийте основи правового статусу посадової особи місцевого самоврядування.
22. Вкажіть підстави припинення державної служби.
23. Надайте загальну характеристику службі в органах місцевого самоврядування.
24. Визначте права та відповідальність службовця державної служби спеціального характере (на прикладі посадової особи правоохоронних органів).
25. Охарактеризуйте поняття «територіальна експансія», «окупація» та «гуманітарна інтервенція».
26. Перспективи концепту стратегії сталого розвитку. Модель розроблення стратегії сталого розвитку України.
27. Регіональні системи та стратегії регіонального розвитку.
28. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи.

29. Регіональна публічна влада і місцеве самоврядування. Основні моделі організації публічної влади на місцях. Основні теорії місцевого самоврядування.
30. Територіальні громади як первинні суб'єкти місцевого самоврядування.
31. Основні моделі місцевого самоврядування.
32. Органи самоорганізації населення.
33. Визначте поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ.
34. Охарактеризуйте поняття «реінтеграція», «окупація» та «анексія».
35. Вкажіть принципи забезпечення національної безпеки.
36. Виокремте основні напрями управління національною безпекою держави.
37. Розкрийте нормативно-правове воєнного стану.
38. Охарактеризуйте поняття процесу розробки і прийняття управлінських рішень в умовах війни.
39. Організаційні методи і процедури виконання прийнятих рішень.
40. Класифікація методів розробки та прийняття рішень.
41. Типи завдань прийняття рішень відповідно до типу ситуації: в умовах визначеності, невизначеності, ризику, конфлікту, воєнного стану.
42. Охарактеризуйте методи розробки та прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику.
43. Сучасні тенденції у взаємовідносинах держави і бізнесу.
44. Конкуренція як фактор ринкового прогресу (основні тенденції та проблеми формування конкурентного середовища).
45. Механізми державного регулювання макроекономічних та мікроекономічних процесів.
46. Державні фінанси і бюджетно-податкова політика.
46. Назвіть інститути представницької влади в Україні.
47. Інституційні засади управління фінансовою системою України.
48. Розмежування повноважень між центральними органами влади в системі державних фінансів.
49. Бюджетна система України: структура та принципи її побудови.
50. Цілі та інструменти бюджетної політики.
51. Дискреційна і недискреційна бюджетно-податкова політика.
52. Принципи формування та основні елементи податкової системи. Класифікація податків.
53. Податкове навантаження в Україні та проблема ухиляння від сплати податків.
54. Методи та форми фінансування економічної діяльності.
55. Критерії ефективності використання бюджетних коштів.
56. Охарактеризуйте поняття боргової безпеки держави та її показники.
57. Зміни у політиці України у зв'язку із отриманням статусу кандидата у члени ЄС.
58. Євроінтеграційна політика України: зміст, функціональні особливості, якісні ознаки.

59. Характеристика національних інтересів. Загрози національним інтересам (політична, економічна, військова та інформаційна сфери).
60. Механізми реалізації національних інтересів. Їх трансформація у період війни
61. Охарактеризуйте поняття електронного урядування, його актуальність.
62. Розкрийте сутність мобільного урядування, цифрового урядування, розумного урядування. Вкажіть сучасні тенденції та виклики діджиталізації.
63. Поняття, основні характеристики та класифікація електронних державних послуг.
64. Визначте сутність електронної демократії та її основні складові.
65. Наведіть приклади застосування інструментів електронної демократії в Україні.
66. Розкрийте сутність електронної петиції як інструмента електронної демократії. Наведіть приклади успішного його застосування в Україні.
67. Розкрийте сутність інформаційного запита як інструмента електронної демократії. Наведіть приклади успішного його застосування в Україні.
68. Розкрийте сутність Антикорупційної стратегії України.
69. Публічне управління в умовах європейської інтеграції.
70. Євроінтеграційна політика України: зміст, функціональні особливості, якісні ознаки.
71. Право ЄС і національне право України. Адаптація національного права до вимог ЄС.
72. Розподіл повноважень між ЄС та державами-членами.
73. Загальна характеристика інституцій ЄС. Суміщення функцій. Поліцентричність структури.
74. Економічна інтеграція. Правова основа внутрішнього ринку ЄС.
75. Національна складова в організації суспільства та державотворенні.
76. Основні напрями модернізації публічного управління в країнах ЄС.
77. Зміни у воєнних доктринах країн ЄС та України у зв'язку із агресією РФ.
78. Міжнародні організації як суб'єкти управління.
79. Європейський проектний менеджмент та його принципи сприяння розвитку ОЕСР.
80. Відповідальність у публічному управлінні: світовий досвід.
81. Міжнародні інструменти притягнення посадовців до відповідальності за воєнні злочини. Відповідальність країни за розв'язання війни.
82. Оцінювання результативності та ефективності публічного управління: світовий досвід.
83. Політична корупція: сутність, форми, механізми протидії та запобігання.
84. Політична та адміністративно-управлінська відповідальність у країнах ЄС.
85. Моделі публічної служби: світовий досвід і Україна.
86. Кадрова політика і кадрові технології в системі публічної служби: світовий досвід і Україна.
87. Бюрократія і публічна служба в країнах ЄС.

88. Системи публічної служби у державах-членах ЄС, їх типологія.
89. Парламентська діяльність у державах-членах ЄС та в Україні: порівняльний аспект.
90. Зарубіжні практики реалізації політико-управлінського лідерства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні акти:

1. Деякі питання документування управлінської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text> 11
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» м. Київ 12 травня 2022 року № 2259 - IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-IX#Text>
3. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>
4. Закон України «Про державну службу» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
5. Закон України «Про доступ до публічної інформації» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
6. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> 10
7. Закон України «Про засади державної мовної політики» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#Text>
8. Закон України «Про захист персональних даних» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
9. Закон України «Про звернення громадян» [- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Закон України «Про інформацію» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
11. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

12. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
13. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» - URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
14. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
15. Закон України «Про основи національної безпеки» - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
16. Закон України «Про політичні партії в Україні» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
17. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
18. Конституція України (зі змінами) - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80#Text>
19. Про внесення змін до Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Наказ Національного агентства з питань державної служби України № 28.04.2021 № 72-21 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0668-21#Text>
20. Про внесення змін до Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2022 р. № 1106. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadku-provedennia-ot-siniuvannia-rezultativ-sluzhbovoi-diialnosti-derzhavnykh-sluzhbovtsiv-1106-300922>
21. Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831, Розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1199-2022-%D1%80#Text>
22. Про державні цільові програми: закон України від 18.03.2004 р. № 1621 - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
23. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства з питань державної служби України № 158 від 05.08.2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>
24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо процедури проведення адаптації новопризначених державних службовців у державних органах. Наказ НАДС від від 05 серпня 2021 р. № 120-21. URL:

<https://nads.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shcho-do-proceduri-provedennya-adaptaciyi-novopriznachenih-derzhavnih-sluzhbov-civ-u-derzhavnih-organah>

25. Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 р. № 640 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1106 від 30.09.2022) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-%D0%BF#Text>
26. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм: постанова Кабінету Міністрів України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-%D0%BF#Text>
27. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України: розпорядження Кабінету Міністрів України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-%D1%80#Text>
28. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text>
29. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>
30. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 : розпорядження КМУ від 21 липня 2021 р. № 831-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>
31. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.

Навчальна та наукова:

1. Economic Growth of Regions of Ukraine in Conditions of Disproportional Regional Development//Liliia Simkiva, Svitlana Shults, Uliana Andrusiv , Iryna Bilyk and Nadiia Klym / Journal of Optimization in Industrial Engineering (JOIE) Volume 15, Issue 1 - Serial Number 32, Winter and Spring 2022, Pages 1-328, p. 269-279 – URL: http://www.qjie.ir/issue_1136474_1136475.html
2. European Commission (2019), The European Green Deal, COM(2019) 640, Brussels

3. HARMONIZOWANIE PODATKÓW POŚREDNICH W KRAJACH NALEŻĄCYCH DO UNII EUROPEJSKIEJ//P Garasyim, J Zamojski, N Klym. /Economic Development: Global Trends and National Peculiarities. – Collective monograf. – Poland “Publishing House “Baltija Publishing”, 2020 – 600 p. (p.456-468): - URL:<https://doi.org/10.30525/978-9934-588-61-7-31>
4. IEA, Renewables 2020 Data Explorer – Analysis., 2021.
5. Kalashnyk et al. (2021) Public policy in the field of state-private partnership. 2021. AD ALTA-JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH. Volume: 11. Issue: 2 Pages: 64-69 Special Issue: 20. <http://ep3.nuwm.edu.ua/20942/1/Kalashnyk>
6. Kalashnyk, N., & Khudoba, O. (2020). COVID - 19 Challenges over Mental Health Public Policy. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 11 (2Sup1), 165-174. <https://doi.org/10.18662/brain/11.2Sup1/102>
7. Lipentsev, A. Prylipko, S. Shchurevych, L. Dynnyk, I. and Kolomiets, A. Pasichnyi, R. Features of the provision of administrative services by public authorities: eu experience. AD ALTA: Journal of interdisciplinary research (2022) (12(2)). pp. 6-11.
8. Lipentsev A., Romaniuk O. Foreign Experience As A Methodological Basis For The Development Of Gender Leadership In The Field Of Public Administration- Public Administration and Law Review- Issue 3 (11), 2022 - URL <https://public.scnchub.com/palr/index.php/palr/article/view/155/128> - <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2022-3> [INDEX COPERNICUS].
9. Living Planet Report 2020 | Official Site | WWF. URL: <https://livingplanet.panda.org/uk/what-is-the-living-planet-index>
10. Quality of insurers services and ecological awareness of Baden-Wirtemberg region on the basis of authors research// P.M.Garasyim, J.W.Przybytniowski, N.M. Klym. / The Scientific Bulletin of UNFU. Economic Series – Volume 29, No 4. Lviv, 2019, p. 16-24
11. The taxation of subjects and objects of forestry enterprises in Ukraine: features, mechanisms and outlook//P. Harasym,. N.Klym, O. Hrytsak Informational and financial instruments for evaluation and management of the company's value Journal of Eastern European and Central Asian Research, 6 (2) 2019: - URL: <https://ieeca.org/journal/index.php/JEECAR/article/view/403>
12. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. New York. 2015
13. Zagorsky V., Lipentsev A., Mazii N., Vanivska O. Main Aspects of Public Administration Employment of the Population in the Context of Entrepreneurship Activation in the Conditions of Martial Law // Social Studies : Theory and Practice. - Vol. 12 /2022
14. Zahorskyi V., Lipentsev A., Mazii N., Bashtannyk V., Akimov O. Strategic directions of state assistance to enterprises development in ukraine: managerial and financial aspects // Financial and credit activity:

problems of theory and practice. 2020. Vol. 2. № 33. P. 452—462. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i33.207230>.

15. Бакуменко В.Д., Руденко О.М., Туча В.В. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія / В.Д.Бакуменко, О.М.Руденко, В.В.Туча. – К.: АМУ, 2015. – 184 с.

16. Боголюбов В.М. та ін. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. – К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с

17. Відкритий посібник з відкритих даних [Електронний ресурс] / Д. Кубай, А. Газін, А. Горбаль та ін. – 2016. - URL: <http://socialdata.org.ua/manual/>

18. Вітчизняний досвід та перспективи публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності: монографія / А. В. Хрідочкін. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 468 с.

19. Галузеві системи екологічного менеджменту як перспективний напрямок розвитку економіки // Клим Н.М. / *Economic security in the globalized world economy: Collective monograph.* – Ascona Publishing, New York, United States of America, 2018. – 76 p., p. 33-44

20. Глобальна та національна безпека: словник-довідник / Г. П. Ситник, М. М. Шевченко, О. І. Пошедін та ін; за заг. ред. Г. П. Ситника. – К.: НАДУ, 2016. – 142 с.

21. Гошовська В. А. Етичні засади взаємодії органів державної влади з інститутами громадського суспільства: навч.-метод. матеріали / В. А. Гошовська, А. П. Рачинський, О. Р. Антонова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2015. – 79 с.

22. Гошовська В. А. Парламентаризм: підручник / за ред. В. А. Гошовської; кол. авт. – К.: НАДУ, 2016. – 600 с.

23. Державний бюджет України на 2022 рік. Об'єктивний аналіз Всеукраїнської Асоціації ОТГ в частині показників бюджетів територіальних громад <https://hromady.org/derzhavnij-byudzhhet-ukra%20ni-na-2022-rik-obyektivnij-analiz-vseukra%20nsko%20-asociaci%20-otg-v-chastini-pokaznikiv-byudzhativ-teritorialnix-gromad/>

URL:<https://hromady.org/derzhavnij-byudzhhet-ukra%20ni-na-2022-rik-obyektivnij-analiz-vseukra%20nsko%20-asociaci%20-otg-v-chastini-pokaznikiv-byudzhativ-teritorialnix-gromad/>

24. Дослідження доцільності запровадження нових виборчих технологій. Міжнародна фундація виборчих систем. Лютий 2020 року. URL: <https://ifesukraine.org/wp-content/uploads/2020/02/IFES-UkraineFeasibility-Study-on-the-Introduction-of-New-Elections-Technology-forUkraine-v1-2020-02-13-Ukr.pdf>

25. Драгомирецька Н.М., Романенко Є.О., Чукут С.А. Організаційно-правовий контекст діяльності уряду України зі сталого розвитку (англ.). Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права № 5 (2021). С. 7-20. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.5.1>

26. Електронний уряд: науково-практичний довідник . - URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Elektronnij-uryad_nauk_prak-dovidnik_CNukut_Linov_Klimenko.pdf
27. Жаровська І. М. Електронне голосування: до дискусії щодо можливості впровадження в Україні. Публічне право. 2019. № 1. С. 183 – 188.
28. Загорський В.С. Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком еколого-економічних систем/В.С.Загорський; ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. – Львів, 2018. – 333 с.
29. Загорський В.С. Менеджмент для публічних службовців: монографія/В.С.Загорський, О.Г.Сидорук, К.М.Бліщук; ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. – Львів, 2021. – 171 с.
30. Загорський В.С. Планування заходів із соціально-економічного розвитку громад: монографія/В.С.Загорський, Є.Г.Матвіїшин, ЮІ.Турянський; ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. – Львів, 2021. – 161 с.
31. Загорський В.С. Статистичний аналіз процесів сталого розвитку національної економіки України: монографія/В.С.Загорський; ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. – Львів, 2021. – 150 с.
32. Інноваційні підходи до місцевого економічного розвитку: монографія/ЛРІДУ НАДУ при Президенті України. – Львів, 2020. – 170 с.
33. Калашник Н.С. Забезпечення цілей сталого розвитку в Україні: концептуальні перетворення сприйняття в умовах воєнного стану. № 73 (2022): ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. DOI: <https://doi.org/10.36930/507301>
34. Концепція облікового забезпечення оптимізації управління об'єднаними територіальними громадами України//Клим Н.М., Плекан М.В./Економічний простір: Збірник наукових праць. - №154. – Дніпро: ПДАБА, 2020. - с.224-231:-URL:<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1155598.pdf>
35. Куйбіда В. С. Організація публічної служби в Україні: монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Хорошенко. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д.Г., 2016. – 272 с.
36. Лідерство в місцевому самоврядуванні: слов. термінів / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів, каф. парламентаризму та політ. менеджменту; уклад.: В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, А. К. Гук [та ін.]; за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко, А. К. Гука [та ін.]. – Х.: Фактор, 2015. – 156 с. – (Серія “Б-чка лідера місцев. самоврядування”).
37. Петков В.П., Торяник В.М. Менеджмент у державному управлінні: навчальний посібник / В.П. Петков, В.М. Торяник; за заг. ред. О.В. Негодченка. – Дніпро: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 404 с.
38. Право в публічному управлінні: навч.посібник за заш.ред Баштанника В.В. : <https://oldiplus.ua/pravo/pravo-v-publichnomu-upravlinni/>

39. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія/ ЛРІДУ НАДУ при Президентіві України, за наук. ред. В. С. Загорського. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 237 с.

40. Публічна комунікація: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 052 «Політологія» й слухачів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / авт. кол. : В. І. Шарий, О. В. Черевко, Л. Я. Самойленко, А. О. Овчаренко, О. О. Дем'яненко, Б. М. Калініченко, В. В. Батушан, Н. О. Кравцова; за заг. ред. д. держ. упр. В. І. Шарого. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2020. – 330 с

41. Публічне управління в Україні: проблеми та перспективи розвитку: монографія/ П. М. Петровський, В. С. Загорський, М. З. Буник та ін.; ЛРІДУ НАДУ при Президентіві України. – Львів, 2021. – 253 с.

42. Публічне управління та адміністрування: навч. посібник / Скидан О. В., Якобчук В. П., Даций Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.]; за заг. ред. О. В. Скидана. – Житомир: ЖНАЕУ, 2017. – 705 с.

43. Розробка місцевих цільових програм органом управління освітою: Порадник для голів та управлінців освітою територіальних громад / Грекова І., Марушевська М., Полторак В., Жабенко Л., Пуцова А. / за заг. ред. Протасової Н., Полторак В., Жабенко Л., – К.: Швейцарсько-український проєкт DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти», 2021. – 26 с.

44. Романчук О. З., Бисага Ю. М., Берч В. В., Нечипорук Г. Ю., Чечерський В. І. Електронне урядування: конституційно-правове дослідження: Монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 196 с.

45. Словник з регіональної політики / Офіційний сайт Інституту регіональних та євро інтеграційних досліджень «ЄвроРегіо Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://www.eru.org.ua/sndex.php?page=883>

46. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І. Л. Якименко, Л. П. Петрашко, Т. М. Димань, О. М. Салавор, Є. Б. Шаповалов, М. А. Галабурда, О. В. Ничик, О. В. Мартинюк. – К.: НУХТ, 2022. – 337 с.

47. Сушинський О., Худоба О., Калашник Н., Заяць Д. Відповідальна територіальна громада як повноважний суб'єкт сталого розвитку. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України. Спецвипуск. 2020. С. 122–125. DOI 10.36.030/2664-3618-2020-si-122-125

48. Чехович Т. В. Конституційний принцип рівності громадян перед законом у публічному управлінні: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 582 с.